

Rakennuskivituotannon resurssitehokkuuden kehittäminen –uudet esiintymät, kiveä säästävä louhinta ja kilpailukykyinen jalostus, RARE

MYR § 50

Hankkeen hakijana on Geologian tutkimuskeskus. Rahoitusta haetaan Pohjois-Savon liitolta.

Hanke on ylimaakunnallinen, toimii neljässä maakunnassa (Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu ja Pohjois-Pohjanmaa). Hankkeessa on laaja sisältö, tavoitteita useilla osaamisalueilla muun muassa sovellettua geologiaa, tuotantotekniikkaa, tuotekehitystä, markkinointia ja yrityskehitystoimia, joiden toteuttaminen vaatii tässä esitetyt yhteistyöosapuolet: GTK – päätoteuttajaorganisaatio; Joensuu Seudun Kehittämissyhtiö, JOSEK Oy; Kainuun Etu Oy; Pieli-sen Karjalan Kehittämiskeskus Oy PIKES ja Oulunkaaren kuntayhtymä. Yhteistyöosapuolien kautta saadaan myös alueellista vaikuttavuutta teollisuuden kehittämisessä sekä hankkeen kestäessä että sen jälkeen.

Tarve

Itä - Pohjois-Suomen neljä maakuntaa Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo käsittävän hankealueen kallioperän mahdollisuudet muun muassa mustissa kivissä, graniiteissa ja erikoiskivissä kiinnostavat investoimaan alueelle, myös alueen kivenjalostus hakee kilpailuetua uusista paikallisista raaka-aineista. Varantojen puuttuminen ja vähäiset louhintamäärät hidastavat kuitenkin teollisuuden monipuolistumista ja kasvua alueella. Mustan kiven varannon lisääminen on totuttua haasteellisempaa. Tuotantoon otettavia varantoja ei ole osoittanut myöskään markkinoita kiinnostavissa laatta-, poimu- eikä massiiviliuskeissa. Kiveä säästävän vaijerilouhintatekniikan osaaminen ja tehokkuus eivät ole riittävät kannattavalle tuotannolle ja talviajan käytön ongelmat hidastavat yritysten liikevaihdon kehittymistä. Myös esiintymien käyttöön saaminen on edelleen hidasta. Tähän vaikuttavat muun muassa puutteelliset tiedot ympäristövaikutuksissa ja arviointitiedoissa muun muassa kaavoituksen käyttöön. Ilman tässä esitettäviä kehittämistoimien toteuttamista tuotantomäärien lisäämiseksi ja tehostamiseksi viime vuosina nähty myönteinen kivialan kehittyminen hankealueella pysähtyy.

Tavoitteet koko hankkeen osalta:

RARE hankkeen päätavoitteena on hanke-alueen kiviliiketoiminnan osaamisen ja tuotannon volyymin kasvaminen kaikilla osa-alueilla

louhinnasta jalostukseen, muun muassa tavoitteena, että (1) alueella käynnistyy uutta louhintaa vähintään 10 esiintymällä 2-5 vuoden kuluessa projektin käynnistymisestä. Hankeen tuloksena muun muassa koelohkareista ja -jalosteista saatu (2) varantotieto 24 uudesta esiintymästä ovat edelleen hyödynnettävissä projektin jälkeen tapahtuvassa kiviteollisuuden kasvuun tähtäävässä paikallisessa kehitystyössä.

Hankkeen tavoitteena on että yritykset vahvistavat hankealueella (3) liikevaihtoaan uusien kivivärien tuotannolla ja tuotteilla, kehittyneillä jalostustekniikoilla, myös sivukiveä hyödyntävillä tuotteilla ja myyntikanavilla ja (4) lisäävät kannattavuuttaan investoimalla myös uusien kiveä säästävien louhintamenetelmien osaamiseen ja käyttöön.

Ylimaakunnallisen hankkeen tavoitteena on myös (5) parantaa paikallisen, yleensä kotimaisen kiven mahdollisuuksia julkisissa hankinnoissa sekä (6) kehittää varannon käyttöönoton prosesseja kaavoituksessa ja toiminnallisten lupien hankinnassa ja muutoinkin selvittää (7) teollisuutta tukevan kivialan ympäristö-, tutkimus- ja tuotanto-osaamisen tehokkaamman hyödyntämisen parhaita käytäntöjä.

Kainuun liiton rahoittajan arvio hankkeesta:

Kainuun kallioperän mahdollisuudet kiinnostavat kivialan yrityksiä investoimaan louhintaan ja kiven jalostuksen lisääntyminen tarvitsee uusia paikallisia raaka-aineita sekä tuotevalmistuksen erikoistumista. Kainuussa on erityistä potentiaalia mustissa kivissä, liuskeissa, graniiteissa, erikoisväreissä ja vuolukivissä. Tutkittujen, käyttöön otettavien varantojen niukkuus kysytyssä väreissä ja pienet louhintamäärät hidastavat kuitenkin kiviteollisuuden kasvua Kainuussa.

Hankkeen päätavoitteena on Kainuun kiviliiketoiminnan osaamisen ja liikevaihdon kasvaminen kaikilla tuotannon osa-alueilla louhinnasta, tuotteistukseen ja jalostukseen. Tavoitteena on, että seudulla käynnistyy uutta louhintaa vähintään 2 esiintymällä 2-5 vuoden kuluessa projektin käynnistymisestä. Sivukiven hyödyntäminen käynnistyy (esimerkiksi Ristijärven graniitti- Puolangan ja liuskelouhimoilla) ja merkittävä osa alueella käynnistyvästä mustan kiven tuotannosta jalostetaan paikallisesti kotimaan markkinoille. Kainuun mustan diabaasin varannot lisääntyvät 4-kertaiseksi. Louhintamäärät kasvavat 4-5-kertaiseksi nykyiseen verrattuna. Vaijerilouhinnan tehostaminen ja talviajan käytön tekniikoiden kehittäminen ja käyttöönotto lisäävät liikevaihtoa ja toiminnan kannattavuutta.

Kainuussa on projektin tuloksena löydetty ja arvioitu 6 uutta esiintymää, josta laadultaan ja ympäristöolosuhteiltaan tarkemmin tutkittuja vähintään 2 esiintymää. Jalostuksen tuote- ja kustannustehokkuuden kehittämistyössä perehdytään uusiin laitetekniikoihin ja testa-

taan vähintään 2 menetelmää ja/tai kivityyppiä (pintaamistekniikat, liuskeiden kalibrointi tai lohkotuotteet, 100 m²). Esiintymiä, menetelmäkehityksen toimia ja tuloksia esitellään vähintään 10 yritykselle, tavoitteena kaikkiaan 50 yritystapahtumaa Kainuun seudulla 3 vuotta kestävä projektin aikana. Jatkojalostettavan kiven louhintamäärä kasvaa 4-5 kertaiseksi nykyisestä, 2-5 vuoden kuluessa projektin käynnistymisestä.

Hankkeessa on mukana seuraavat Kainuulaiset ja Kainuussa toimivat yritykset:

KiviHerttua Oy (aloitti louhinnan Suomussalmen Kärmeharjussa loppusyksystä 2013)

Liuskemestarit&Co (louhii pronssiliusketta Puolangalla)

OK Graniitti Oy (aloitti Ristijärven harmaan graniitin louhinnan 2014 kesällä)

TG Granit Oy (hakevat mustien kivien esiintymiä, joita on esitelty yritykselle, Suomussalmen Lapinlampi ja Kuhmon Korkealehto)

Tulikivi Oyj (vuolukivilouhimo ja jalostuslaitos Suomussalmella)

Veikon Puuhakivi (valmistaa kivituuotteita, pienesineitä käyttötarpeisiin, esim. kivikynät ja keittiötarvikkeet)

Hankkeen suunniteltu toteutusaika hakemuksen mukaan on 1.6.2015-31.5.2018 ja kokonaiskustannusarvio 990 000 €.

Hankkeen kokonaiskustannukset:

Palkkakulut	478 908 €
Ostopalvelut	317 080 €
Matkakustannukset	108 100 €
Muut kustannukset	14 070 €
Flat rate	71 842 €
Yhteensä	990 000 €

Hankkeen kokonaisrahoitussuunnitelma:

EAKR ja valtion rahoitus	693 001 € (70 %)
Kuntien rahoitus	214 999 € (21,7 %)
Muu julkinen	42 000 € (4,2 %)
Yksityinen rahoitus	40 000 € (4,0 %)
Rahoitus yhteensä	990 000 € (100 %)

Kulujen ja rahoituksen maakunnittainen jakautuminen on toteutettavien toimenpiteiden mukaan seuraava:

- Kainuu, kokonaiskulut 295 000 €, josta TL 2 EAKR/valtio 206 500 € (70 %), kuntarahoitus (Kainuun Etu Oy) 75 000 €

- Pohjois-Karjala, kokonaiskulut 305 000 €, josta TL 2 EAKR/valtio 213 500 € (70 %), kuntarahoitus (JOSEK Oy) 33 082 €; Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy PIKES 6 000 €

- Pohjois-Pohjanmaa, kokonaiskustannusarvio 160 000 €, josta TL 2 EAKR/valtio 112 000 € (70 %), kuntarahoitus Oulunkaaren kuntayhtymä 5 100 €

- Pohjois-Savo, kokonaiskustannusarvio 230 000 €, josta TL 2 EAKR/valtio 161 001 € (70 %) 95 817 € (13 osallistujaa)

Kaikki yhteensä, kokonaiskustannusarvio 990 000 €, josta TL 2 EAKR/valtio 693 001 € (70 %), kuntarahoituksen osuus yhteensä 214 999 €.

Kainuun liiton hanketiimi käsitteli hankeasiaa kokouksessaan 5.6.2015 ja puolsi hankkeen rahoittamista.

Kainuun liiton valmistelijan arvio hankkeesta.

Hanke täyttää Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelman toimintalinjan 2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen eritystavoitteen 4.1 Tutkimus-, osaa- mis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta -mukaisia arviointikriteereitä. Hanke parantaa alueen toimijoiden valmiuksia tutkimuksen ja innovoinnin osaamisen kehittämiseen ja teknologiseen muutokseen. Hanke luo valmiuksia uusien ratkaisujen kaupalliseen hyödyntämiseen. Hyödyntää älykästä erikoistumista yhdistämällä uudella tavalla eri osaamisalueita.

Hanke tukee Kainuun maakuntaohjelman TL 1:n painotusta elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä. Erityisesti Kainuun luonnonvarat sekä kestävä kivi- ja kaivannaisteollisuus ovat hankkeen toiminnan lähtökohtana. Hankkeen päätavoitteena on Kainuun kiviliiketoiminnan osaamisen ja liikevaihdon kasvaminen kaikilla tuotannon osa-alueilla louhinnasta, tuotteistukseen ja jalostukseen sekä sivukiven hyödyntämiseen.

Lisäksi hanke tukee ÄRM toimintoihin liittyviä asioita.

Kainuun MYR sihteeristö käsitteli hankeasiaa kokouksessaan 15.6.2015 ja puolsi hankkeen rahoittamista edellytyksellä, että muut hankkeeseen osallistuvat maakunnat puoltavat hankkeen rahoittamista.

Erillisenä liitteenä Pohjois-Savon liiton (päärahoittajan) käsittelijän tekemä valintaesitys.

Lisätietoja asiasta antaa vs. kehittämisjohtaja Eero Vilhu Kainuun

liitosta, puh. 044 7100 861.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Viitaten Kainuun MYR sihteeristön tekemään päätökseen maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) puoltaa hankkeen rahoittamista.

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR):

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) puolsi esityksen mukaisesti hankkeen rahoittamista.

Asta Tolonen esteellisenä ei osallistunut tämän pykälän käsittelyyn.